

EMMAÛSPAROCHIE
HEILIG HART
GODELIJK KIND JEZUS
O.-L.-VROUW MIDDELARES
PINKSTERKERK
SINT-PIETER

TURNHOUT

WWW.KERKENLEVEN.BE

P900720 | AFGIFTEKANTOOR: 2099 ANTWERPEN X | AFZENDER: HAL

Aan tafel met Sam Van Clemen. 'Mijn favoriet is de Theobalduskapel'

Sam Van Clemen (50) is historicus van opleiding en werkt sinds drie jaar als redacteur van de Gazet van Antwerpen. Daarenboven schrijft hij historische boeken over diverse onderwerpen. Hij was bereid om ons iets meer te vertellen over de Erfgoeddag van 24 en 25 april.

Sam, je werkt sinds enkele jaren voor de Gazet Van Antwerpen. Wat houdt dat in?

De opdracht is om elke dinsdag 2 pagina's vol te schrijven over een historisch onderwerp dat ik zelf mag uitkiezen, maar dat zich in de provincie Antwerpen situeert, omdat het gepubliceerd wordt in de regionale katern. En na drie jaar is dat nog steeds geen probleem. Daarvoor ga ik mensen interviewen, musea en historische sites bezoeken en beeldmateriaal verzamelen. Op dit moment ben ik met een artikel over de Geelse Palmenmarkt bezig. Ik zoek daarover de geschiedenis, maar er moet steeds een verband gelegd worden met het heden (kermis die de vrijdag voor Palmzondag start).

Je schreef al heel wat boeken met diverse onderwerpen. Welke handelen over Turnhout?

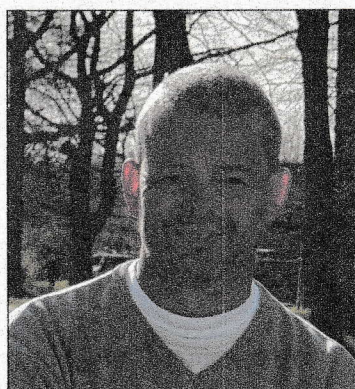
Ik schreef een boek over de Eerste Wereldoorlog te Turnhout, twee over de Tweede Wereldoorlog, eentje over voetbalclub KFC Turnhout en ik ben nu bezig met een coronadagboek. Sommige boeken schrijf ik op eigen houtje, maar er zijn ook opdrachten bij zoals de geschiedenis van de Turnhoutse bibliotheek. Soms geef ik ze in eigen beheer uit, soms via een uitgeverij.

Zaterdag 24 en zondag 25 april is het Erfgoeddag. Blijkbaar is het een speciale editie?

Het is speciaal wegens corona omdat er dit jaar weinig kan georganiseerd worden. Alleen dat wat coronaproof is, kan doorgaan en het is ook de 20ste editie.

Waarom koos men voor het thema 'De Nacht'?

De nacht heeft een duistere en een vrolijke kant. Er wordt gefeest, maar er gebeuren ook dingen die het daglicht niet mogen zien. Nu is de nacht in Vlaanderen ingrijpend veranderd, want Vlaanderen is zowat het meest verlichte land van Europa. Vroeger was de nacht kouder en donkerder en dat sprak tot de verbeelding van de mensen. Zo was er bv de zwarte Trien die een roversbende aanvoerde en boerderijen overviel. Of zoals de IJzeren Zeug, een varken met een ijzeren ring in de neus, dat rondzwierf in de bossen van Ravels. Het was een kwelgeest die mensen bang maakte door met ijzeren kettingen lawaai te maken. Er zijn ook vrolijke verhalen zoals de Balense markt op Passiezondag waar buiten proportie feest gevierd werd. Zo gaat het verhaal van Vorselaar over het avondgebed of de vespers van kloosterzuster Crols. Ook de continue zorg voor het hiernamaals en het doods-klokje van Mol krijgt een plaats. Heemkundekring Het Bezemklokje schreef iets over het pissijntje aan de Turnhoutse Paterskerk. Jan Aerts schreef

Sam Van Clemen

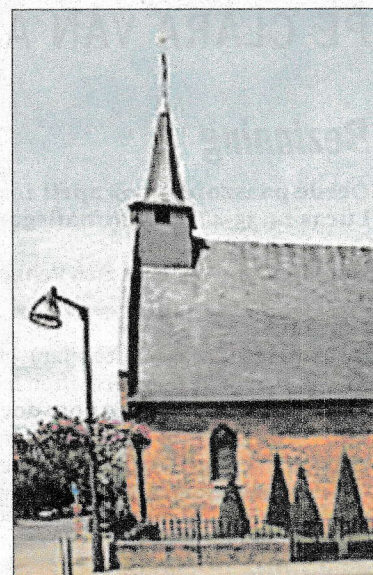
dan weer over een stoker in de Oud-Turnhoutse steenfabrieken die van zijn snertsoep smult. Al die verhalen en nog andere zijn gebundeld in de Nachtkalender zodat de verhalen deze keer naar de mensen gaan in plaats van dat de mensen er zelf naartoe gaan. Ja, het is coronatijd. Je kan die Nachtkalender trouwens gratis afhalen in de bibliotheek of in de stedelijke musea.

Ook de zintuigen worden gestimuleerd. Kan je een voorbeeld geven?

Vooral de smaak wordt gepromoot. Zo kan je brouwerij Leysen in Herentals bezoeken die naar aanleiding van de legende van de Baskwadder, een nachtbeest, een bier heeft gefabriceerd. Of in Mol kan je op zoek gaan naar een verloren gewaande peersoort, vernoemd naar voormalig deken Dillen, die in een ecotuin gekweekt wordt. In Hulshout draait alles rond brood en organiseert men een bakevent.

Tijdens het weekend staat in de bib de Taxandriacollectie in de kijker. Wat moeten we ons daar bij voorstellen?

De plant- en dialectdeskundige Jos Aerts heeft een hele kast met boeken met door hem

De Theobalduskapel

opgetekende Turnhoutse dialectwoorden aan Taxandria geschonken. Die erfenis bevindt zich nu in het Stadsarchief en wordt uitzonderlijk tentoongesteld in de bib. Wie daarover meer wil weten of de betekenis van Turnhoutse dialectwoorden wil opzoeken, moet zeker de Turnhoutse bibliotheek bezoeken.

Wat raad je ons zeker aan als we op eigen houtje Turnhouts erfgoed willen bewonderen?

Dan is 'Theater 1900' een must. Nu is er de winkelketen AS Adventure gevestigd, maar die keten heeft het gebouw prachtig gerestaureerd. Ook hun oude locatie op de Merodelei is een bezoek waard. Daar bevond zich vroeger de cinema Roxy en eens binnen zie je verschillende herkenningpunten. Tevens is de Watertoren een aandachtstrekker. Die wordt momenteel verbouwd tot een woon-eenheid en winkel. Iets verder ligt het station, 130 jaar oud, en het ziet er nog uit zoals het vroeger

EMMAÜSPAROCHIE
HEILIG HART
GODDELIJK KIND JEZUS
O.-L.-VROUW MIDDELARES
PINKSTERKERK
SINT-PIETER

R

P900720 | AFGIFTEKANTOOR: 2099 ANTWERPEN X | AFZENDER: HALEWIJNLAAN 92 — 2050 ANTWERPEN

Sam Van Clemen. 'Mijn favoriet is de kapel'

cus van opleiding en
eur van de Gazet van
ijft hij historische
en. Hij was bereid om
e Erfgoeddag van 24 en

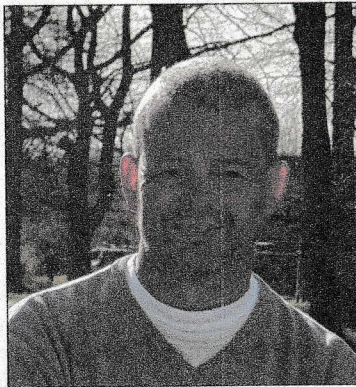
terdag 24 en zondag 25 april
et Erfgoeddag. Blijkbaar is
t een speciale editie?

t is speciaal wegens corona om-
er dit jaar weinig kan georga-
geerd worden. Alleen dat wat
onaproof is, kan doorgaan en
t is ook de zoste editie.

aarom koos men voor het
ema 'De Nacht'

nacht heeft een duistere en een
olijke kant. Er wordt gefeest,
ar er gebeuren ook dingen die
t daglicht niet mogen zien. Nu
de nacht in Vlaanderen ingrij-
nd veranderd, want Vlaanderen
zowat het meest verlichte land
n Europa. Vroeger was de nacht
uder en donkerder en dat sprak
de verbeelding van de mensen.
was er bv de zwarte Trien die
n roversbende aanvoerde en
erderijen overviel. Of zoals de
eren Zeug, een varken met een
eren ring in de neus, dat rond-
wierf in de bossen van Ravels.
et was een kwelgeest die men-
n bang maakte door met ijzeren
ttingen lawaai te maken.

zijn ook vrolijke verhalen zoals
Balense markt op Passiezong-
ng waar buiten proportie feest
vierd werd. Zo gaat het verhaal
n Vorselaar over het avondge-
ed of de vespers van klooster-
ster Crols. Ook de continue
rg voor het hiernamaals en het
odsklokje van Mol krijgt een
aats. Heemkundekring Het
ezemklokje schreef iets over
et pissijntje aan de Turnhout-
Paterskerk. Jan Aerts schreef

Sam Van Clemen

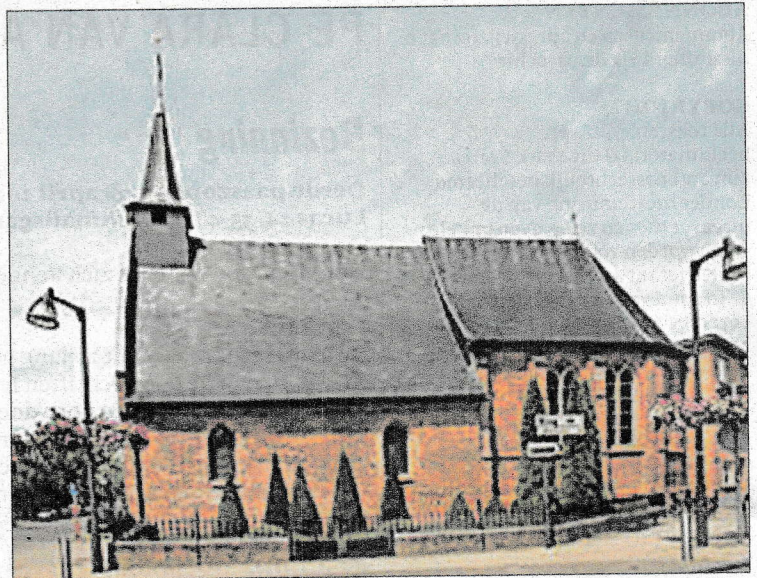
dan weer over een stoker in de
Oud-Turnhoutse steenfabrieken
die van zijn snertsoep smult. Al
die verhalen en nog andere zijn
gebundeld in de Nachtkalender
zodat de verhalen deze keer naar
de mensen gaan in plaats van dat
de mensen er zelf naartoe gaan.
Ja, het is coronatijd. Je kan die
Nachtkalender trouwens gratis
afhalen in de bibliotheek of in de
stedelijke musea.

**Ook de zintuigen worden
gestimuleerd. Kan je een
voorbeeld geven?**

Vooraf de smaak wordt gepro-
moot. Zo kan je brouwerij Leysen
in Herentals bezoeken die naar
aanleiding van de legende van
de Baskwadder, een nachtbeest,
een bier heeft gefabriceerd. Of in
Mol kan je op zoek gaan naar een
verloren gewaande peersoort, ver-
noemd naar voormalig deken Dil-
len, die in een ecotuin gekweekt
wordt. In Hulshout draait alles
rond brood en organiseert men
een bakevent.

**Tijdens het weekend staat in
de bib de Taxandriacollectie
in de kijker. Wat moeten we
ons daar bij voorstellen?**

De plant- en dialectdeskun-
dige Jos Aerts heeft een hele
kast met boeken met door hem

De Theobalduskapel

opgetekende Turnhoutse dialect-
woorden aan Taxandria geschon-
ken. Die erfenis bevindt zich nu in
het Stadsarchief en wordt uitzon-
derlijk tentoongesteld in de bib.
Wie daarover meer wil weten of
de betekenis van Turnhoutse di-
alectwoorden wil opzoeken, moet
zeker de Turnhoutse bibliotheek
bezoeken.

**Wat raad je ons zeker aan
als we op eigen houtje
Turnhouts erfgoed willen
bewonderen?**

Dan is 'Theater 1900' een must.
Nu is er de winkelketen AS Ad-
venture gevestigd, maar die keten
heeft het gebouw prachtig geres-
taureerd. Ook hun oude locatie op
de Merodelei is een bezoek waard.
Daar bevond zich vroeger de ci-
nema Roxy en eens binnen zie je
verschillende herkenningpun-
ten. Tevens is de Watertoren een
aandachtstrekker. Die wordt mo-
menteel verbouwd tot een woon-
eenheid en winkel. Iets verder ligt
het station, 130 jaar oud, en het
ziet er nog uit zoals het vroeger

was. Aan de Steenweg op Oost-
hoven ligt dan weer een restant
van de Goormolen met ervoor het
mooi gerestaureerde molenhuis.
Op religieus gebied is de Sint-
Pieterskerk top, alsook de Heilig
Hartkerk, die gelukkig nu in goe-
de handen is bij de orthodoxen.
Het voormalig klooster van het
Heilig Graf kan je spijtig genoeg
niet meer bezoeken, want het
wordt een deel van de school en
de verbouwingen zijn reeds be-
zig. Ook het Paterspand is knap,
had een goede invulling gekre-
gen, maar is ook in andere handen
gekomen en zal waarschijnlijk
voor woningen gebruikt worden.
Vlakbij staat de voormalige Theo-
balduskapel, dat mooi gerestau-
reerd is. En natuurlijk mogen in
het lijstje het Begijnhof, de kerk
van de Clarissen en het kapelletje
Onze-Lieve Vrouw van Bijstand
in het begin van de Herentalsstraat
niet ontbreken. Turnhout was
trouwens een ultra-katholieke
stad.

lees verder op bladzijde 2

Vervolg van "AAN TAFEL MET SAM VAN CLEMEN"

Daarvan vind je sporen in de ganse stad, denk maar aan de heiligenbeelden in het straatbeeld of de prachtige glasramen in de kerken. En dan mogen we ook niet het moderne Clarissenklooster of dat van de Gasthuizusters vergeten.

Heb je een favoriet tussen alle Turnhoutse gebouwen?

Op de derde plaats komt de Sint-Pieterskerk, op de tweede het Begijnhof, maar mijn favoriet is de Theobalduskapel. Die is goed gerestaureerd en kreeg een nieuwe bestemming als kunstencentrum. Het was een kapelanie van de Sint-Pieterskerk en de onderpastoor deed er de missen. Daar

bevond zich ook het Mariabeeld dat nu in één van de zijkapellen van de Sint-Pieterskerk staat. Dat beeld zou de kanonskogels van de Oostenrijkers opgevangen hebben tijdens de Slag van Turnhout in 1789. Het werd later meegedragen tijdens parochiale processies. Die processies waren in vroegere tijden echte hoogdagen. De bal op de rotonde voor de kapel verwijst trouwens naar die kanonskogels.

Wat zijn jouw historische plannen nog voor de toekomst?

Natuurlijk blijf ik verder werken aan mijn coronadagboek. Naar aanleiding van corona heb ik trouwens besloten om de grote

crisissen uit het verleden te gaan bestuderen. Daarom werk ik nu aan een boek over de Amerikaanse burgeroorlog, omdat er zoveel gelijkenissen bestaan tussen die periode en de huidige actualiteit. Denken we maar aan de rassensrijd. President Biden verwees ernaar in zijn inauguratiespeech. Het Capitool speelde toen ook een zeer belangrijke rol. Dit conflict was het begin van het moderne Amerika.

En gelijkheid tussen alle mensen is juist iets waar onze kerk zich dagelijks voor inzet. Dat onze kerk te lijden heeft onder corona is een feit, maar één ding is zeker, de lockdown zorgt er ook voor dat heel wat mensen zich bewuster zijn

geworden van het erfgoed dat hen omringt dankzij hun vele wandelingen. Daarom zijn we blij met de Erfgoeddag, want er worden ook wandelingen georganiseerd in Oud-Turnhout met de Sint-Bavokerk als blikvanger en in Arendonk is er een kapellekeswandelring waar men 7 kapellen en 2 kerken bezoekt. Erfgoeddag zou dus een feestdag moeten zijn voor al wie een hart heeft voor ons onroerend en roerend erfgoed!

Wie meer info wil over de Erfgoeddag, kan terecht op www.nachtkempenserfgoed.be of over Sam Van Clemen: www.samvanclemen.be.

Dirk Mertens

PE CLARA VAN ASSISI

Bezinning

Derde paaszondag, 18 april 2021
Lucas 24, 35-48: De Emmaüsgangers

Hoe laten God en Jezus zich kennen?

Emmaüs

De tocht terug was nooit zo lang geweest. Jeruzalem een puin, de droom verdroomd. Al wat men in de oude Schriften leest is tevergeefs, voor altijd weggehoond. De mijlen naar hun oude dorp doen pijn. Twee volgelingen gaan vermoeid hun weg van dagelijks brood en amper samenzijn, bedroefd om alles wat hun werd ontzegd. 'Te klein is uw geloof in de profeten'. Alleen hun oren zien, ze houden halt, vernemen wat men nooit meer kan vergeten en vragen: 'Blijf bij ons, de avond valt'
Patrick Lateur

Bezinning

Ik geloof dat wel, God, dat ik Jezus kan ontmoeten wanneer ik met vrienden samenkom om eucharistie te vieren, of wanneer ik met een open hart durf kijken in de ogen van een arme of een zieke. Maar vaak is dat geloof toch maar heel kleintje lukt het mij niet om te zien hoe Hij in mijn leven aanwezig is.

Daarom vraag ik Je, God, dat Je mij helpt om op een enthousiaste manier van mijn verrijzenisvreugde te getuigen!
Erwin Roosen

Gebed

Heer, blijf bij ons en kom met ons aan tafel en doe het nog eens voor hoe wij het brood van ons hart te breken hebben en met geschudde korven met anderen te delen.

Heer, blijf bij ons en kom met ons aan tafel en doe het nog eens voor hoe wij de wijn van geluk te schenken hebben, uit eigen broze kruiken vol warme genegenheid.

Heer, schuif nu de bank waarop Gij zit nog dicht bij de tafel... dan kunnen wij – als Gij verdwijnt uit onze verbaasde ogen – op deze plaats misschien, een broer of zuster zien...

naar Ward Bruyninckx

Homilie

Derde paaszondag jaar B, 18 april 2021
Handelingen 3, 13-15.17-19 De Messias zou sterven

1 Johannes 2, 1-5a Christus die onze zonden goedmaakt
Lucas 24, 35-48 Zo moet Christus lijden en verrijzen

Beste vrienden,

In de paasprek dit jaar stelde ik het begrip 'vertrouwen' centraal. Vertrouwen dat voorbij gaat aan hoop, voorbij aan optimisme, en voorbij aan bewijs. Nu zijn we aangekomen in de derde paaszondag en de Bijbelse teksten van vandaag gaan eigenlijk nog steeds over 'vertrouwen'. De tekst vangt aan met de leerlingen die erg enthousiast waren over wat er onderweg terug naar Jerusalem was gebeurd. Ze hadden Jezus herkend aan het breken van het brood. De lijn van Pasen wordt dus nog steeds doorgetrokken: Jezus probeert op allerlei manieren tekenen aan te dragen voor zijn fundamentele boodschap. Door zijn verschijning met Pasen, het breken van het brood en in de tekst van dit weekend opnieuw.

Je kan de tekst op twee manieren lezen: Jezus verschijnt plotseling in hun midden en doet weer alle moeite denkbaar om de leerlingen toch maar mee te krijgen in zijn verhaal. Jezus' verschijning is dan een antwoord op een blijvende en hardnekkige vorm van twijfel. Het ene leidt tot het andere. Maar je kan de tekst ook anders lezen: de leerlingen hebben het over Jezus en opeens verschijnt hij tussen hen. Of met andere woorden, als de harten vol zijn van Jezus en mensen het met elkaar